

Bir Kaçışın Hikâyesi

Anlatan : Ağabey ASLAN
Yazan : Yunus ZEYREK

1924'te Ahıska'nın **Hirtız** kasabasında dünyaya geldim. Babam, Kupeslerden Kerim, annemin adı Turunç. Evimiz, kalenin içindeydi. Hirtız, 800 hanelik bir kasabaydı. Ahalinin tamamı Türklerden meydana geliyordu. Burada İsbalkom (nahiye müdürü) oturuyordu. Cami ve iki mektep vardı. Bunlar, biri küçük diğeri büyük mektepti. Büyük mektebin orta kısmı da vardı ve buraya çevre köylerin çocukları da gelirdi. 150-200 kadar öğrencisi vardı. Küçük mektep, Fethel ağanın kahvesinden bozma bir binada 1931 yılında faaliyete başladı. Bu mektep kasabanın ikinci mektebiydi. Ben bu mektebe 1932'de başladım. Derslerde Rus alfabesi öğretiliyor, genel olarak Lenin anlatılıyor, onun propagandası yapılıyordu. İki buçuk ay devam edebildim. Ailem zengin sayıldığından okuldan atıldım. İki öğretmen vardı. Biri bizim akrabamız sayılan Mustafa Beydi.

Bir sene sonra, 1933'te ailece Türkiye'ye kaçtık.

Hirtız'dan Türkiye'ye kaçışımızın hikâyesi şöyledir:

Rus-Sovyet rejimi baskısından yılan Türklerden bazıları fırsat bulunca Türkiye'ye kaçıyorlardı. Bunlardan bazıları ailesini, çocuklarını bırakarak kaçıyorlardı. Sovyet zulmünden usanan babam da amcalarımla beraber 1931'de Türkiye'ye kaçmışlardı. O zaman Van'a kadar gitmişler. Burada bir tanıdık bulmuşlar, onun yardımıyla Ağrı'nın Eleşkirt ilçesine yerleşmişler. Orada devlet bunlara yer yurt vermiş. 1932'de iki ağabeyimle amcamın ailesi de Türkiye'ye geçerek Eleşkirt'e yerleştiler. Babam, annem, ben ve benden küçük iki kardeşim orda kalmıştık.

1933 yılı kışına girmiştik. Bizi de Türkiye'ye kaçırarak üzere gelen babam, **Alanza** köyü altındaki bir mağarada saklanmış, köylere mal götürüp satmaktan dönen dayımla bize haber gönderiyor ki, hazırlanın, şu gün, şu saatte gelip sizi alacağım, diyor.

O zamanlar babam 35 yaşlarındaydı.

Tam o zamanlar kasabamızın Ahıska çıkışına bir Rus askerî birliği gelip konaklamıştı.

Babamın dediği saatte çıkmamız mümkün değildi. Dayım bunu anlayınca gelip evden beni aldı, ba-

bamın yanına beraber gittik. Dayım vaziyeti babama anlattı. Askerler, gece geç vakitte giderlerse çıkarız, yoksa yarına kalır, dedi.

Babam, "**Abbas ağa, ben bu gece çoluk çocuğu çıkaracağım!**" dedi ve Hirtız'a doğru yürüdü. Dayım tekrar beni atının tergisine alıp eve geldi. Babam da bizden bir saat sonra, gece vakti arkamızdan geldi. "Ben buraya geldikten sonra beş ordu dahi beni tutamaz! Toplanın çıkıyoruz!" dedi.

O vaziyette yola çıktık. Bir yorgan ve bir de kilimden başka yanımıza hiçbir şey almadık. Tek atımız var, babaannem biniyor. Benden küçük kardeşim onun kucağında. Bir buçuk yaşındaki en küçüğümüz annemin kucağında, ben de babamın elinden **tutmak suretiyle** Türkiye sınırına doğru yürüyoruz.

Dayım, biz yola çıkarken anneme dedi ki, "Turunç, yakalanmayasın! Kerim'in elini bırakma. Öürsen ölünü alırım; Rus'a esir düşersen bacım değilsin!"

Sabaha doğru şafak sökerken **Hevot** köyüne geldik. Babam, bu köyün kenarındaki mereğin bacasından bizi teker teker içeriye, otun üzerine attı. Sabahleyin mereğe ot almaya gelen, kişi bizim burada olduğumuzu biliyordu! Tedirgin olmamız için bize seslendi: "**Ben hayvanlara ot almaya geldim, korkmayın!**" dedi!

Bu mercek, babamın yardımcısı olan Çağışmanlı Dursun'un dayısının oğlunun mereği idi. Sabahdan akşam karanlığı çökene kadar bu merekte bekledik.

Ertesi akşam karanlık basınca merekten çıkıp yola devam ettik. **Anda** köyünün yaylasından geçiyorduk. Yaylalar inerken köylüler yayla damlarının kapılarını da söküp götürmüş olduğundan ay ışığında bu kapı boşlukları, sıralanmış birer insan gibi görünüyordu. Babamın arkadaşı heyecanla, "**Kerim, sarıldık!**" dedi. Bu korkuyla bizi terk ederek uzaklaşmaya başladı. Babam arkasından seslendi: "**Dursun, bizi bırakırsan seni vururum!**" dedi. Dursun geri döndü, ninemin yanında oturdu. Babam, bize birer asker gibi görünen yayla kapılarına doğru arkadan gidip bir de arkadan baktı. Meğer bunların

asker değil açık yayla kapılarıymış! Ferahladık! Bu yaylaların kenarından geçip gittik.

Sabah olunca **Anda** köyünün ormanı olan **Kannı Meşesi**'ne geldik. Gündüzü orada bir köknarın altında geçirdik. Bu büyük köknarın etrafını kar kapatmıştı, ağaç, mahrutî bir çadır hâlini almıştı.

Bu yolculukta üşümek, acıkmak, susamak gibi hususlar söz konusu olamazdı! Kafamızda Osmanlı'ya kavuşmaktan başka hiçbir şey yoktu!

Akşam olunca babamla Dursun amcanın konuşmalarına bakılırsa iki üç saatlik yolumuz kalmıştı! Hâlbuki biz tam bir geceyi yine yolda geçirdik.

Sabaha doğru **Posof-Caksu** karşısına geldik. İnış aşağı iniyoruz.

Sabah açılıyordu. Buradan küçük bir rampaya dayandık. Sınırdaki iki Rus karakolu vardı. Ses çıkarmasın diye bezle atın ayaklarını bağladık.

Ninem küçük kardeşimi aldı, babam da beni; suyu geçiyoruz. Anama da, *"Turunç, bekle! Anamı karşıya geçireyim, sonra seni alırım!"* dedi. Annem de, *"Ağabeyim Abbas ağa, Kerim'den ayrılma, demiştin!"* diyerek kendini elbiseyle suya vurdu.

Suyun Türk yakasına geçtik. Atımızı orada salıverdık.

Posof sınırında Türk jandarması bizi karşıladı ve yakındaki **Tepezümde** köyü karakoluna götürdüler. Sorgu sualle tutanak tuttular. **"Zulümden kaçtık, Osmanlı'ya sığındık!"** dedik. Bizi Posof kaza merkezine gönderdiler. O zaman Posof Nüfus Memuru olan hemşehrimiz Binali Beyin evine gittik. O, nine-min dayısının oğludur. Burada iki gün kaldık. Bizi Ankara'ya bildirdiler. Posof'tan Ardahan'a geldik. Yine bizim köylü Ağali Bozbay (Vali Kemal Beyin babası)'ın evinde kaldık. Birkaç gün sonra Kars'a geldik. Orda da daha önce gelmiş olan bir akrabamız vardı. Bir hafta da burada kaldık. Kars'tan Horasan'a dekoville (Rus zamanı yapılmış olan dar hat demiryolu) geldik. Kağnıyla iki günde Eleşkirt'e vardık. Eleşkirtli olduk.

İlkokulu Eleşkirt'te, ortaokulu Kars'ta okudum. 1942 yılında Eleşkirt Belediyesi'nde Evlendirme memuru olarak göreve başladım. 1944'te vekil öğretmenlik yaptım. Askerlikten sonra tekrar Belediye'deki göreve döndüm. 1954 yılında Özel İdare Tahakkuk Memuru oldum. 3 Eylül 1954'te polis memuru olarak Emniyete intisap ettim. 1982 yılında başkomiser olarak emekliye ayrıldım. Bursa'da ikamet etmekteyim.

Sekiz yaşında ayrıldığım Hırtız'a, Eylül 2007'de, 80 yaşında gidip ziyaret ettim ●

Ağabey Aslan: 8 yaşında gittiği okulu, 80 yaşında ziyareti.

